

*Гуменюк Катерина Анатоліївна,
Національний університет «Острозька академія»*

ВЛАСНІ НАЗВИ У ЦИКЛІ РОМАНІВ ПРО ПРИГОДИ ГАРРІ ПОТТЕРА ЗА АВТОРСТВОМ ДЖОАН РОЛІНГ ТА АНАЛІЗ ЇХ ПЕРЕКЛАДІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Ономастичні одиниці, їх походження та значення завжди перебували у центрі уваги вчених. На особливу увагу заслуговує аналіз ономастичних одиниць у дитячій літературі, адже імена там мають не лише називну, а також означальну та пояснюючу функції. Джоан Ролінг при створенні ономастичного простору звертається до магії, міфології, історії, до англійської та античної культур, вдало комбінує їх, не втрачаючи при цьому свого стилю. Переклад власних назв – важливий аспект перекладацької діяльності. Одним із найважливіх завдань для перекладача є передача ономастичного простору дитячої літератури, адже часто повне розуміння тексту залежить саме від розуміння власних назв. Ця ситуація надзвичайно помітна у творах про Гаррі Поттера, адже чи не кожне ім'я у творах має глибокий символічний зміст, який надзвичайно важко передати при перекладі на цільову мову.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю глибокого вивчення та аналізу ономастичних одиниць використаних у творчості Джоан Роулінг та аналізу їх перекладів на українську мову.

Метою дослідження є вивчення та аналіз власних імен та назв використаних у циклі романів про пригоди Гаррі Поттера за авторством Джоан Ролінг та аналіз їх перекладів на українську мову.

Не існує чітко визначених правил щодо перекладу на українську мову англійських власних назв. Проте існує три основні способи передачі їх при перекладі: транслітерація, транскрипція та калькування. Однією із основних проблем при перекладі власних назв є відсутність відповідних еквівалентів у цільовій мові. Проаналізувавши ономастичний простір у творах, можна побачити, що авторка часто послуговується багатим ономастичним запасом Великобританії, використовуючи власне англійські імена та прізвиська, також часто вона користується східною та староанглійською міфологією та ла-

тинізмами та архаїзмами. Проте досить часто ономастичні одиниці є вигаданими, або такими, чиє походження визначити неможливо. Варто звернути увагу на те, що часто ім'я підібране автором так, щоб відображати характер та роль персонажа у творах, або щоб передати основні функції або характерні ознаки того чи іншого місця. Щодо перекладу ономастичних одиниць на українську мову, варто зазначити, що основними методами перекладу були транскрипція/ транслітерація та заміна. Іноді перекладачем додаються пояснюючі елементи. Символічний зміст деяких ономастичних одиниць при перекладі втрачається. Також часто власні назви при передачі на українську мову втрачають свою роль як ономастичні одиниці.

Приклади аналізу власних назв у творах про пригоди Гаррі Поттера:

Black, Sirius – найкращий друг Джеймса Поттера, хрещений батько Гаррі. *Black* - чорний, поширене англійське прізвище. *Sirius* - Сіріус, назва найяскравішої зірки земного небосхилу, альфи Великого пса, або Псової зірки. Ім'я і прізвище Блека, очевидно, пов'язані з його здатністю перетворюватися на великого чорного пса. У легендах різних областей Англії, особливо в Східній Англії, зустрічається немало переказів про чорних демонічних собак. Цих собак зазвичай називають *Black Shuck*, а іноді *Old Shuck*, від англо-саксонського слова *scussa*, що означає «демон». Подібно до привидів, що мешкають в певних місцях, Чорний Пес таїться недалеко від кладовища, пустинної сільської дороги, покритої туманом драговини або на горбах навколо села. Чорний Пес - творіння ночі, розміром з теля, очі горять червоним або зеленим вогнем. Він служить знаменням смерті; якщо людина побачить Чорного Пса, це означає, що він або хтось з членів його сім'ї скоро помре. Крім того, як і будь-який собака, Сіріус - символ вірності, що підтверджується грецьким міфом про Оріон. В українському перекладі – Сіріус Блек. Використовуються транскрибування і заміна. Підтекст закладений у ім'я автором не передається.

Dumbledore, Albus Percival Wulfric Brian – директор Хогвортсу. Ім'я походить від слова *albus* – (лат.) білий, а прізвище від старонанглійського слова *dumbledore* – джміль. Білий (*Albus*), по-перше, із-за сивого волосся і бороди, по-друге, як протистояння темним силам. Також можливе походження від слова *Albion* (Альбіон), що є історичною назвою Британії. Із слів Ролінгпрізвище *Dumbledore* (джміль) вибрано тому, що він любить ходити і наспівувати (гудіти) собі під ніс. В українському перекладі – Албус Персіваль Вульфрік

Браян Дамблдор. Очевидно, що використовуються транскрибування і заміна. Контекстуальне значення ономастичної одиниці при перекладі втрачається.

Crookshanks – кіт Герміони. Назва походить від слів: *crook* – згинати, скривлювати, скорчуватися, згинатися, гнутися, звиватися та *shank* – гомілка, нога. В українському перекладі – Криволапик. Контекстуальне значення ономастичної одиниці передається повністю завдяки створенню перекладачем еквіваленту, що полягає у прямому перекладі складових частин клички.

Gryffindor – один із чотирьох гуртожитків у Хогвортсі. Назва походить від *griffin* – грифон, фантастична тварина із тулубом лева, орлиними крилами та головою орла або лева у східній міфології та французького словосполучення *d'or* – зроблений із золота, золотий. В українському перекладі – Грифіндор. Використовується транскрибування.

Daily Prophet – назва щоденної газети для чарівників. Назва походить від слів *daily* – щоденний (щоденна газета) та *prophet* – пророк, провісник, проповідник. В українському варіанті – «Щоденний віщун». Передача одиниці за допомогою перекладу з метою краще передати суть.

Список літератури:

1. Джоан Ролінг. Гаррі Поттер і в'язень Азкабану. – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2002. – 384 с.
2. Леонович О.А. В мире английских имен/ Леонович О.А. – М., 2002. – 157 с.
3. Предлагаемые Принципы Перевода Понятий [Електронний ресурс] – http://www.cnt.ru/users/mukhoyan/hp/hp_principles.html.
4. Chiu, Julie. Translating Harry Potter as a Cult of Meanings. //Translation Quarterly # 25, 2002. p. 1-45.
5. J. K. Rowling. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban/ J. K. Rowling/ - Scholastic, 1999. – 435 p